

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PASLAUGŲ, SKIRTŲ TURINIO PASLAUGOMS GALUTINIAMS VARTOTOJAMS TEIKTI, RINKOS TYRIMO IR TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ TEIKIMO PASLAUGŲ RINKOS TYRIMO REZULTATŲ PASTABŲ VERTINIMO VIEŠASIS APTARIMAS

PROTOKOLAS

2017-05-12

Vilnius

Pastabų aptarimo posėdžio pirmininkas – Linas Bakutis, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos Strategijos departamento direktorės pavaduotas.

Pastabų aptarimo posėdžio sekretorius – Martynas Vaičiulis, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos Strategijos departamento Ekonominės analizės skyriaus vyriausiasis specialistas.

Dalyviai:

- Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba): Martynas Vaičiulis, Jonas Povilas Banys, Marijus Balnys, Tomas Zakarevičius, Linas Bakutis, Kristina Mikoliūnienė, Rimvydas Stasiulionis, Neringa Bareišienė, Kęstutis Budrys, Mindaugas Žilinskas.
- Telia Lietuva, AB (toliau – Telia): Regina Grigaravičienė, Vida Gobienė.
- UAB „Balticum TV“: Linas Lisauskas.
- AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – Telecentras): Dalius Srėbalius.
- VšĮ „Marijos radijas“: Stasė Raščiuvienė, Donatas Pranckevičius.
- Znad Wili radijo stotis, UAB: Miroslavas Juchnevičius.
- UAB „M-1“: Giedrius Lipnickas.
- UAB „Radiocentras“: Mindaugas Gražulis.

Pastabų viešasis aptarimas vyko 2017 m. gegužės 12 d. Tarnybos patalpose Mortos g. 14, Vilnius.

1. Darbotvarkė:

Tarnyba: Trumpai pristatė Transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, rinkos (toliau – Siuntimo rinka) tyrimą ir Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos (toliau – Priemonių rinka) tyrimą, jų eigą nuo Siuntimo rinkos ir Priemonių rinkos tyrimų pradžios iki viešųjų konsultacijų pabaigos. Informavo, kad pastabos Siuntimo rinkos tyrimo rezultatams buvo gautos iš Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos (toliau – Konkurencijos taryba) ir Telecentro; Priemonių rinkos tyrimo rezultatams – iš Konkurencijos tarybos, Telecentro ir Telia. Susitarta, kad iš pradžių bus aptariamose pastabos dėl Siuntimo rinkos tyrimo rezultatų, vėliau – pastabos dėl Priemonių rinkos tyrimo rezultatų.

2. Pastabos dėl Siuntimo rinkos tyrimo rezultatų: Konkurencijos taryba

Tarnyba: Paaiškino, kad Konkurencijos taryba sutinka su Tarnybos pateiktais Siuntimo rinkos tyrimo rezultatais ir pastabų neturi.

3. Pastabos dėl Siuntimo rinkos tyrimo rezultatų: Telecentras

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentras teigia, kad mažmeninės televizijos transliacijų perdavimo paslaugos, teikiamos skirtingomis technologijomis, yra pakeičiamos tarpusavyje ne tik iš paklausos, bet ir iš pasiūlos pusės.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su šia Telecentro pastaba ir į ją neatsižvelgia. Tarnyba Rinkos tyrime atlikto nuodugnią vertikalčiai su Siuntimo rinka susijusios mažmeninės elektroninių ryšių paslaugų rinkos analizę, įskaitant mažmeninių paslaugų, teikiamų skirtingomis technologijomis, pakeičiamumo iš paklausos ir pasiūlos pusės tyrimą. Mažmeninės rinkos analizė atskleidė, kad skirtingos technologijos nėra pakeičiamos iš paklausos pusės. Kiek tai liečia televizijos transliacijų, teikiamų skirtingomis technologijomis, pakeičiamumą iš pasiūlos pusės, Tarnyba nustatė, kad operatorius norėdamas pradėti teikti atitinkamas mažmenines televizijos transliacijų paslaugas kita technologija turėtų investuoti į atitinkamą fizinę infrastruktūrą, o tai pareikalautų didelių finansinių ir laiko sąnaudų. Tai reiškia, kad per trumpą laikotarpį nebūtų įmanoma pakeisti vienos technologijos kita. Be to, televizijos transliacijų teikimas tam tikromis technologijomis reikalauja dažnių, kurie yra ribotas išteklius. Atsižvelgdama į visą tai Tarnyba konstatavo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos mažmeninės paslaugos nėra pakeičiamos iš pasiūlos pusės. Taip pat Tarnyba atkreipė dėmesį, kad Telecentro pastabose nurodyta migracija tarp technologijų, kai galutiniai vartotojai vis dažniau renkasi IPTV tinklais teikiamas televizijos transliacijas, negali būti siejama su technologijų pakeičiamumu iš paklausos pusės. Taip yra dėl to, kad IPTV tinklais teikiamų televizijos transliacijų paslaugos yra įtraukiamos į bendrą paslaugų paketą su interneto prieigos paslaugomis. Tai reiškia, kad galutiniai vartotojai renkasi ne televizijos transliacijų paslaugas, teikiamas atitinkama technologija, o paslaugų paketą, kuris teikė jiems didžiausią naudą ir praktinį patogumą. Kitaip tariant, paslaugų paketas, kuriame buvo ir IPTV paslaugos, vartotojo atžvilgiu nėra pakeičiamas pvz., televizijos transliacijų, teikiamų skaitmeninės antžeminės televizijos (toliau – DVB-T) tinklais paslaugomis.

Telecentras: Telecentras pasisakė, kad Tarnyba atliko 7 žiūrimiausių televizijos programų paketo analizę, kuria remiantis nustatė, kad egzistuoja pakeičiamumas tarp skirtingų platformų. Vis dėlto Tarnyba konstatuodama, kad nėra pakeičiamumo iš paklausos pusės rėmėsi papildomomis programomis. Telecentro manymu Tarnyba turėtų atlikti nuodugnią papildomų programų analizę ir tik tada daryti išvadas. Telecentras taip pat dar kartą pastebėjo, kad egzistuoja vartotojų migracija tarp technologijų. Labiausiai pastebima migracija į IPTV platformą.

Tarnyba: Sutinka, kad migracija pasireiškia, tačiau Telecentro minėtoji migracija į IPTV platformą pasireiškia dėl to, kad IPTV tinklais teikiamos televizijos transliacijų paslaugos yra teikiamos kartu su interneto prieigos paslaugomis, o tai reiškia, kad vartotojas renkasi ne konkrečią paslaugą (televizijos transliacija), o paslaugų paketą, suteikiantį jam daugiausia naudos.

Telia: Pastebi, kad IPTV paslaugos vartotojams suteikia daugiau naudos nei kitomis technologijomis teikiamos televizijos transliacijų paslaugos. Telia manymu, skirtingomis technologijomis teikiamos televizijos transliacijų paslaugos nėra pakeičiamos viena kita, o migracija į IPTV yra sąlygojama kitų veiksnių (papildoma nauda, paslaugų paketas ir pan.) nei platformų pakeičiamumas.

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentras mano, kad konkurencija mažmeninėje televizijos transliacijų, teikiamų skirtingomis technologijomis, perdavimo rinkoje yra efektyvi, veiksminga ir be teikiamų didmeninių transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų reguliavimo. Tarnybos taikomas reguliavimas Telecentro ir Telia teikiamoms transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms yra perteklinis.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su šia Telecentro nuomone ir į ją neatsižvelgia. Tarnyba sutinka, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinka, televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinka ir televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinka pasižymi konkurencingumu ir tikėtina, kad šiose rinkose tokia pati situacija išliks nesant reguliavimo. Tačiau Siuntimo rinkos tyrimo metu nustatyta, kad mažmeninėje televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje yra veiksminga konkurencija tik dėl transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms taikomo reguliavimo vertikalčiai susijusioje Siuntimo rinkoje ir mažai tikėtina, kad tokios tendencijos išliks nesant šių paslaugų reguliavimo. Pastaroji išvada padaryta dėl to, kad minėtoji mažmeninė rinka pasižymi aukštais įėjimo barjerai, kurie gali būti sumažinti tik esant atitinkamam reguliavimui. Siekiant pradėti veikti televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje yra būtina turėti ribotą resursą (dažnį) bei atlikti dideles pradines investicijas, reikalingas DVB-T tinklo arba vietinių DVB-T stočių įsteigimui arba pirkti didmenines transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas iš kitų asmenų (siuntėjų). Šiuo metu taikomas reguliavimas Telecentro ir Telia teikiamoms didmeninėms transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms užtikrina, kad didmeninės transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos yra suteikiamos vienodomis sąlygomis visiems (re)transliuotojams, o tai leidžia jiems veiksmingai konkuruoti tarpusavyje teikiant atitinkamas mažmenines televizijos transliacijų paslaugas bei sumažina minėtus barjerus, kurie riboja patekimą į minėtąją rinką. Tarnybos nuomone, nesant reguliavimo Telecentras ir Telia turėtų motyvų nesuteikti prieigos prie savo DVB-T tinklų, skirtingiems prieigos gavėjams suteikti prieigą skirtingomis (diskriminacinėmis) sąlygomis ir (arba) nustatyti sau palankias ir (arba) nepagrįstai aukštas transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų kainas.

Telecentras: Pakomentavo, kad Telecentro nuomonė yra pateikta raštu kartu su pastabomis dėl Siuntimo rinkos tyrimo rezultatų ir jos yra laikomasi. Telecentras mano, kad konkurencija mažmeninėje rinkoje yra efektyvi ir reguliavimas yra perteklinis, o vartotojai migruoja tarp skirtingų platformų.

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentras teigia, kad Siuntimo rinkoje egzistuoja didmeninių televizijos transliacijų perdavimo paslaugų, teikiamų įvairiomis technologijomis, pakeičiamumas paklausos atžvilgiu. Telecentro nuomone, didmeninės transliacijų perdavimo paslaugos yra vertikalčiai susijusios su mažmeninių paslaugų rinka. Mažmeninių paslaugų teikėjai paslaugas teikia skirtingomis technologijomis ir taiko panašias mažmeninių paslaugų kainas, t. y. konkuruoja kaina. Netiesioginiai konkurencijos suvaržymai, atsirandantys įvairiomis technologijomis konkuruojant mažmeninėje rinkoje, turi reikšmingą įtaką didmeninėms sau teikiamoms televizijos transliacijų perdavimo paslaugoms, dėl ko jas reikia įtraukti į Siuntimo rinkos apibrėžimą.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba sutinka, kad didmeninių televizijos transliacijų perdavimo paslaugų kainų poveikio televizijos transliacijų paslaugų kainai ir paklausai vertinimo idėja yra teisinga, tačiau Telecentras, darydamas analizę, prieštarauja savo priimtoms prielaidoms, o padarytos išvados nėra objektyvios, todėl į šią pastabą Tarnyba neatsižvelgia. Tarnybos nuomone, jei egzistuoja konkurencija, teikiant televizijos transliacijų paslaugas, galimybės didinti mažmeninių paslaugų kainas be neigiamo kainų didinimo efekto, nebus arba ji bus labai maža. Nesant galimybės didinti mažmeninių paslaugų kainų, televizijos transliacijų paslaugų teikėjas absorbuos televizijos transliacijų perdavimo paslaugų kainų didėjimą. Taigi, ribota arba neegzistuojanti galimybė didinti televizijos transliacijų paslaugų kainas, sudaro galimybę televizijos transliacijų perdavimo paslaugų teikėjui elgtis nepriklausomai nuo televizijos transliacijų perdavimo konkrečia technologija paslaugų gavėjo ir nuo televizijos transliacijų perdavimo kitomis technologijomis paslaugų teikėjų. Galimybės pakeisti televizijos transliacijų perdavimo paslaugų teikėjo nebuvimas rodo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos televizijos

transliacijų perdavimo paslaugos nėra pakeičiamos tarpusavyje. Tarnybos nuomone, Telecentro daromos prielaidos ir išvados neįrodo, kad egzistuoja pakeičiamumas tarp skirtingomis technologijomis teikiamų Televizijos transliacijų perdavimo paslaugų paklausos atžvilgiu.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro nuomone, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos yra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, plačiajuosčio ryšio tinklais ir palydovinio ryšio tinklais paslaugomis iš pasiūlos pusės.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba su šia pastaba nesutinka ir į ją neatsižvelgia. Tarnyba atliko Televizijos transliacijų DVB-T tinklais paslaugų analizę atsižvelgdama į 2002 m. Komisijos gairių dėl rinkos tyrimo ir didelės įtakos vertinimo rinkoje pagal Bendrijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą 52 punkte nustatytus principus, kuriuos cituoja pats Telecentras. Tai reiškia, kad Tarnyba vertino, ar televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais paslaugų teikėjai galėtų pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas. Dėl ribotų radijo dažnių (kanalų), kurie yra naudojami steigti DVB-T tinklus, išteklių, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais paslaugų teikėjai negalėtų pasiūlyti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų. Telecentro pateikta informacija apie šviesolaidinio tinklo vystymosi tendencijas ir perspektyvas, IPTV klientų augimo tendencijas ir kabelinės televizijos užimamą rinkos dalį dar nerodo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos televizijos transliacijų perdavimo paslaugos yra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu. Priešingai, Telia, turinti plačiausiai išvystytą IPTV tinklą, pateikdama informaciją Siuntimo rinkos tyrimui, nurodė, jog, palyginti su DVB-T tinklais, IPTV tinklai Lietuvoje nėra plačiai išvystyti ir šiuo metu visiems namų ūkiams IPTV tinklais nėra galimybės užtikrinti televizijos transliacijų perdavimo paslaugų kaip tai gali užtikrinti DVB-T tinklai. Tarnybos nuomone, Telecentro pateikti argumentai nerodo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos Televizijos transliacijų perdavimo paslaugos yra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu.

Telecentras: Siekė, kad Tarnyba sutiktų su teiginiu, kad Telia IPTV tinklu išplečia savo DVB-T tinklą, o tai reiškia, kad DVB-T platforma ir IPTV platformos yra pakeičiamos tarpusavyje.

Tarnyba: Nesutinka su šiuo teiginiu ir laikosi pozicijos, kad DVB-T ir IPTV platformos nėra pakeičiamos tarpusavyje.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu televizijos programų transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimo tvarka ir sąlygos nėra veiksnys, trukdantis (re)transliuotojų programų migravimui tarp Telia ir Telecentro tinklų. Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos, teikiamos Telecentro ir Telia, yra pakeičiamos tarpusavyje paklausos ir pasiūlos atžvilgiu, ir Telecentro bei Telia teikiamos paslaugos neturi būti išskaidytos į atskiras rinkas.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su šia Telecentro pastaba ir į ją neatsižvelgia. Tarnybos nuomone, Telecentras nurodytų aplinkybių poveikį įvertino neobjektyviai. Visų pirma, kaip yra nurodžiusi Tarnyba, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjo keitimas galimas tik esant laisviems DVB-T tinklų ištekliams. Kaip yra nurodyta Siuntimo rinkos tyrimo ataskaitoje, tiriamuoju laikotarpiu Telia ir Telecentro įsteigti ir veikiantys DVB-T tinklai buvo išnaudoti ir galima teigti, kad jie trumpuoju laikotarpiu neturi laisvų išteklių. Be to, Telecentro nurodyta migracija neatskleidžia situacijos, kuomet ketintų migruoti didieji transliuotojai (pvz., LNK ar TV3). Tarnybos nuomone, veiklos licencijavimas daro įtaką televizijos transliuotojų galimybėms keisti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėją.

Telecentras: Telecentras pasikartojo, kad programos migruoja tarp skirtingų tinklų, o Tarnyba šį faktą ignoruoja.

Tarnyba: Tarnyba pastebi, kad licencijavimo tvarka sukuria barjerus, pvz., laiko sąnaudos, vartotojų informavimas ir pan.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentras teigia, kad televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais paslaugos sudaro vieną transliacijų perdavimo paslaugų rinką.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su šia pastaba ir į ją neatsižvelgia. Telecentras savo išvadas grindė tuo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos televizijos transliacijų perdavimo paslaugos yra pakeičiamos pasiūlos ir paklausos atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, kad, Tarnybos nuomone, skirtingomis technologijomis teikiamos televizijos transliacijų perdavimo paslaugos nėra pakeičiamos vienos kitomis paklausos ir pasiūlos atžvilgiu, jas nėra pagrindo įtraukti į bendrą Siuntimo rinką.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro manymu, Tarnyba neįvertino Siuntimo rinkos ateities perspektyvų, t. y. ar rinka turi perspektyvų tapti konkurencinga ir ar konkurencijos stygius yra ilgalaikis, atsižvelgiant į tikėtiną arba numatomą rinkos raidą. Taip pat Telecentras nurodė, jog Telecentro rinkos dalis teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas tiriamuoju laikotarpiu sumažėjo ketvirtadaliu, Telecentro televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų kainos nuolat mažėjo, Telecentras susiduria su didele pirkėjų derybine galia ir egzistuoja potenciali galimybė atsisakyti Telecentro teikiamų paslaugų.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su Telecentro pastaba ir į ją neatsižvelgia. Tarnyba Siuntimo rinkos tyrime atliko ateities perspektyvų vertinimą ir nustatė, kad didmeninės transliacijų perdavimo paslaugų rinkos, kuriose didelę įtaką atitinkamai turi Telecentras ir Telia, nepasižymi tokiomis charakteristikoms, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją, be poreikio taikyti *ex ante* įpareigojimus. Tarnyba taip pat nesutinka su Telecentro išvadamis, nes: Telecentras visu tiriamuoju laikotarpiu užėmė 100 proc. transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinkos; nepaisant mažėjusių kainų tiriamuoju laikotarpiu jos išliko didesnės nei Telia paslaugų kainos, o tai neįrodo, kad transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinkoje egzistuoja pirkėjo derybinė galia ir (arba) Telecentro teikiamų paslaugų gavėjai gali nevaržomai pakeisti paslaugų teikėją; pirkėjo derybinės galios transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinkoje nėra; per trumpą laiką nėra galimybės atsisakyti Telecentro teikiamų paslaugų. Tarnybos nuomone, Telecentro pateikti argumentai yra neobjektyvūs, vienašališki ir nenuoseklūs. Telecentras nepateikė aiškių įrodymų, kurie leistų manyti, kad transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinka pasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti *ex ante* reguliavimą.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentras teigia, kad Tarnyba realiai neatliko ir trečiojo trijų kriterijų testo kriterijaus analizės ir apsiribojo bendrais deklaratyviais teiginiais.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su Telecentro nuomone ir į šią pastabą neatsižvelgia. Pastebėtina, kad Konkurencijos taryba sutiko su Tarnybos atliktu Siuntimo rinkos tyrimu ir jo rezultatais, įskaitant ir trečiojo trijų kriterijų testo kriterijaus vertinimą. Tai reiškia, kad Tarnybos pateikta išvada, jog būtina taikyti *ex ante* ir *ex post* reguliavimą kartu, yra teisinga.

Telecentras: Apibendrinamas pastabų dėl Siuntimo rinkos tyrimo rezultatų aptarimą, Telecentras mano, kad Tarnyba nepateikia įrodymų savo išvadamis. Telecentras mano, kad kainos mažėja ne dėl reguliavimo, o dėl pirkėjų derybinės galios (du pirkėjai perka beveik 90 proc. paslaugų). Tarnybos konstatavimas, kad kainos mažėja tik dėl reguliavimo nėra teisingas. Telecentras efektyvina veiklą ir mažina kainas, o reguliavimas kainų nemažina. Telecentro nuomone, jei nebūtų pirkėjo derybinės galios Telecentras didintų kainas ir nesiektų efektyvinti veiklos, t. y. būtų didinamos sąnaudos, o tai reiškia, kad reguliavimas didintų kainas.

Tarnyba: Pabrėžia, kad istoriškai Telecentras nebuvo savo noru linkęs mažinti kainų. Taip pat pastebima, kad Tarnyba nuodugniau nei auditoriai įvertina sąnaudas ir jų pagrįstumą, todėl nekarta buvo nustatomi tam tikri neatitikimai Telecentro apskaitoje.

Telia: Pastebi, kad visi verslo subjektai siekia dirbti efektyviai, todėl, jeigu tik reguliavimas priverčia Telecentrą dirbti efektyviai, jis yra labai reikalingas.

Telecentras: Nesutinka, kad reguliavimas priverčia dirbti efektyviai, nes tai daro pirkėjų derybinę galia.

Tarnyba: Pastebi, kad Telecentras nei karto nesumažino kainos savo pelno (investicijų grąžos, ROI) sąskaita.

Telecentras: Paklausė, ar Telecentras gali taikyti skirtingas kainas investicinės grąžos apimtyje.

Tarnyba: Nurodė, kad skirtingų kainų taikymas yra draudžiamas. Investicinės grąžos apimtyje galima nustatyti kainas, kurios atitiktų klientų norus, tačiau kainos turi būti nediskriminacinės ir vienodos visiems.

Telecentras: Nurodo, kad jie turi atitikti valstybės valdomų įmonių investicinės grąžos rodiklius, todėl savo pelno sąskaita kainų mažinti negali. Kainos mažinamos efektyvinant veiklą.

Tarnyba: Pastebi, kad efektyvumo didinimas yra visų įmonių tikslas. Jei būtų pakankamai didelis spaudimas iš rinkos ir egzistuočių pirkėjų derybinė galia, Telecentras būtų priverstas mažinti savo investicinę grąžą.

Telecentras: Pabrėžia, kad reguliavimo apimtyje jie galėtų taikyti aukštesnes kainas, tačiau dėl pirkėjų derybinės galios to padaryti negali.

Tarnyba: Nurodo, kad Tarnybos skaičiavimai rodo kiek kitokią situaciją.

4. Pastabos dėl Priemonių rinkos tyrimo rezultatu

Tarnyba: Pastebi, kad bus praleidžiamos tos pastabos, kurios yra susijusios su vertikaliai susijusiomis mažmeninėmis rinkomis ir kurios kartojasi tiek Siuntimo rinkos, tiek Priemonių rinkos atveju.

5. Pastabos dėl Priemonių rinkos tyrimo rezultatu: Telia

Tarnyba: Pristatoma Telia pastaba: Telia teigimu, įsakymo „Dėl ūkio subjekto AB Lietuvos radijo ir televizijos centro, turinčio didelę įtaką Televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkoje, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija“ projekto 3.4.6 papunktyje nurodyta nuostata, kad Telecentras pasibaigus kiekvienam metų ketvirčiui, privalo pakeisti transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainas, kai dėl pasikeitusio paslaugų gavėjų skaičiaus šių paslaugų savikaina pasikeičia daugiau nei 5 proc., prieštarauja nuo 2017 m. sausio 1 d. įsigaliojusiems Sąnaudų apskaitos pagal visiškai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių pakeitimams, kurie numato, kad reguliuojamų paslaugų kainos gali būti keičiamos ne daugiau nei vieną kartą per metus.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba į šią Telia pastabą neatsižvelgia ir paaiškina, jog Sąnaudų apskaitos taisyklių 50(1) punktas numato, kad „Ūkio subjektas teikiamų reguliuojamų paslaugų kainas savo iniciatyva gali keisti ne daugiau nei vieną kartą per metus“. Atsižvelgiant į įpareigojimo išdėstymą, Tarnyba daro išvadą, kad 3.4.6 papunkčiu numatyta kainų keitimo procedūra nėra kainų keitimas ūkio subjekto iniciatyva, t.y. kainų keitimas nepriklauso nuo ūkio subjekto valios ir jis negali pasirinkti keisti kainas ar ne, jei *de facto* yra nustatytos visos 3.4.6 papunktyje numatytos aplinkybės pasikeitus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kiekiui. Įsakymu taikomas reguliavimas yra prievolė Telecentrai peržiūrėti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainas kartą per ketvirtį ir jas pakeisti, jei pasikeitus paslaugų kiekiui, anksčiau taikytinos kainos ir naujai pagal savikainą apskaičiuotos kainos skirtumas viršija 5 proc. ir tokiu būdu lanksčiau reaguoti į pokyčius siekiant, kad nei Telecentras, nei televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas perkantys ūkio subjektai nepatirtų nepagrįstų nuostolių.

Telia: Pabrėžia, kad nesutinka su Tarnybos išsakyta nuomone ir laikosi savo pozicijos.

6. Pastabos dėl Priemonių rinkos tyrimo rezultatu: Konkurencijos taryba

Tarnyba: Nurodo, kad Konkurencijos taryba kertinių pastabų Priemonių rinkos tyrimo rezultatams neturėjo ir su jais sutinka, tačiau pateikė kelis pastebėjimus, kurių pagrįstumas buvo įvertintas.

Pristatomas Konkurencijos tarybos pastebėjimas: Priemonių rinkos tyrimo ataskaitos projekto 2.2.1 skyriuje įvertintas paklausos pakeičiamumas ir nustatyta, kad televizijos ir radijo transliacijomis yra pateikiamas skirtingas turinys, kuris tenkina skirtingus paslaugų gavėjų poreikius. Dėl šios priežasties išskiriamos atskiros radijo bei televizijos transliacijų perdavimo rinkos. Konkurencijos taryba atkreipia dėmesį į tai, kad skirtingos paslaugų savybės savaime nebūtinai reiškia, kad jos tenkina skirtingus vartotojų poreikius, nes net ir skirtingos savo savybėmis paslaugos vartotojų gali būti laikomos pakaitalais.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šio pastebėjimo: Tarnyba su šiuo Konkurencijos tarybos pastebėjimu nesutinka ir į jį neatsižvelgia. Tarnybos nuomone Konkurencijos tarybos pateiktas pastebėjimas nėra objektyvus. Tarnyba Priemonių rinkos tyrime nustatė, kad televizijos transliacijų ir radijo transliacijų paslaugos yra fundamentaliai skirtingos ir siekiančios patenkinti skirtingus vartotojų poreikius. Televizijos transliacijos yra orientuotos į vaizdinės informacijos perteikimą, o radijo transliacijos – į garsinės informacijos. Tarnyba pastebi, kad netgi esant situacijai, kuomet televizijos transliacijų ir radijo transliacijų paslaugos tenkina vienodus paslaugų gavėjų poreikius, pavyzdžiui, informacijos gavimo, pramogų ir pan., radijo transliacijų paslaugos gali būti vertinamos tik kaip papildančios televizijos transliacijų paslaugas. Tai reiškia, kad egzistuojant tik vienpusis pakeičiamumas, kuris nesąlygotų absoliutaus minėtųjų paslaugų pakeičiamumo iš paklausos pusės.

Pristatomas Konkurencijos tarybos pastebėjimas: Priemonių rinkos tyrimo ataskaitos projekto 2.2.2.1 skyriuje televizijos transliacijų rinka yra skaidoma pagal transliavimo būdus, atsižvelgus į papildomai prieinamų televizijos programų skaičių, tačiau taip pat nurodyta, kad tam tikrais tinklais teikiamos televizijos transliacijos turi panašų papildomų programų skaičių, todėl abejotina, ar Priemonių rinkos tyrimo ataskaitos projekte pateiktų aplinkybių užtenka išvadai padaryti.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šio pastebėjimo: Tarnybos nuomone, Konkurencijos tarybos pateiktas pastebėjimas yra nepagrįstas ir neobjektyvus, todėl į jį nėra atsižvelgiama. Priemonių rinkos tyrime Tarnyba konstatavo, kad televizijos transliacijos, teikiamos atitinkamais tinklais, nėra pakeičiamos paklausos atžvilgiu. Šią išvadą Tarnyba padarė įvertinusi ne tik televizijos programų kiekį, bet ir geografinį padengiamumą, kainą (įskaitant mėnesinius užmokesčius, vienkartinius užmokesčius ir įrangos kainą) bei vartotojų nuomonę.

7. Pastabos dėl Priemonių rinkos tyrimo rezultatų: Telecentras

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, Priemonių rinka nėra apibrėžta atitinkamose Europos Komisijos rekomendacijose dėl rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba sutinka su Telecentro pastebėjimu, tačiau pastebi, kad pagal 2014 m. Europos Komisijos rekomendacijos dėl rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, 2 punktą, nacionalinės reguliavimo institucijos (šiuo atveju – Tarnyba) gali taikyti *ex ante* reguliavimą rinkoms, kurios nėra įtrauktos į minėtąsias Europos Komisijos rekomendacijas, jei šios rinkos tenkina visus trijų kriterijų testo kriterijus. Tarnyba nurodo, kad buvo atliktas minėtasis trijų kriterijų testas ir jis įrodė, kad Priemonių rinkoje gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, todėl į šią Telecentro pastabą nėra atsižvelgiama.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, Tarnyba netinkamai atliko didmeninės paslaugos pakeičiamumo paklausos ir pasiūlos atžvilgiu vertinimą. Telecentro teigimu, Tarnyba atlikdama DVB-T priemonių teikimo paslaugos pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizę vietoj to, kad nagrinėtų ar televizijos transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų gavėjai, šių paslaugų kainoms padidėjus 5-10 proc. pradėtų pirkti kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas, nagrinėja ar kitų technologinių platformų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų teikėjai sukurtų DVB-T tinklą. Taip pat Telecentro teigimu, analizuojant Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumą iš paklausos pusės Tarnyba privalo įvertinti ne tik tiesioginį, bet ir netiesioginį konkurencijos spaudimą. Anot Telecentro, būtina nagrinėti vertikalčiai organizuotą rinką, kurioje svarbus netiesioginių suvaržymų poveikis, norint nustatyti, ar didmeninės transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugos kainos padidėjimas įtakotų kainų pokyčius mažmeninėje rinkoje.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba į šią pastabą neatsižvelgia ir pažymi, kad Priemonių rinkos tyrime atliktoje transliacijų priemonių teikimo paslaugų tarpusavio pakeičiamumo analizėje yra nagrinėjamas tiek pakeičiamumas paklausos atžvilgiu, tiek ir pasiūlos atžvilgiu. Pakeičiamumo paklausos atžvilgiu analizėje nagrinėta, ar DVB-T priemonių teikimo paslaugų kainoms išaugus 5-10 proc., šių paslaugų gavėjai, nepakeisdami savo veiklos pobūdžio t. y. išlikdami televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjais, savo veiklą galėtų tęsti pirkdami kitų technologijų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas. Tarnyba konstatavo, kad technologiškai neįmanoma teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų perkant transliacijų perdavimo IPTV, kabelinės televizijos ir palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugas. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba pabrėžia, kad DVB-T priemonių teikimo paslaugos nėra pakeičiamos transliacijų perdavimo IPTV, kabelinės televizijos ir palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad atlikta „tiesioginio konkurencijos spaudimo“ transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų tarpusavio pakeičiamumo paklausos atžvilgiu analizė aiškiai parodė, kad paklausos atžvilgiu skirtingų technologijų transliacijų priemonių teikimo paslaugos yra nepakeičiamos paklausos atžvilgiu, todėl atlikti netiesioginio konkurencinio spaudimo vertinimą nėra būtinybės.

Telecentras: Išsako savo nuomonę, kad jei bus pakeltos DVB-T priemonių teikimo paslaugų kainos televizijos programų siuntimo paslaugų teikėjas pakels kainas galutiniams vartotojams, kurie gali migruoti į kitas platformas, o tai rodo pakeičiamumą. Pakeičiamumą taip pat rodo ir tai, kad Tarnybos nuomone kainų augimą absorbuotų minėtasis televizijos programų siuntimo paslaugų teikėjas, kuris bijotų, jog pakeltos kainos galutiniams vartotojams juos priverstų migruoti į kitą technologiją. Jei televizijos programų siuntimo paslaugų teikėjas kainas pakeltų, o galutinis vartotojas tas kainas absorbuotų, tik tai parodytų, kad nėra pakeičiamumo.

Tarnyba: Su Telecentro išsakyta nuomone nesutinka, nes bet koku atveju kainoms pakilus nukentėtų arba DVB-T priemonių teikimo paslaugų gavėjas arba galutinis vartotojas.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, DVB-T priemonių teikimo paslaugos yra pakeičiamos kitomis technologijomis teikiamomis transliacijų priemonių teikimo paslaugomis pasiūlos atžvilgiu, nes pasinaudojus Lietuvos Respublikos teritorijoje esančiais aukštesniais statiniais, yra nesunku sukurti DVB-T priemones.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba sutinka su Telecentro teiginiu, kad Lietuvos Respublikoje yra daug antžeminių statinių, kuriuose įdiegus kitus DVB-T priemonę sudarančius elementus (pvz., anteną, sudėjimo tiltus ir t.t.) galima sukurti DVB-T priemones ir teikti prieigą prie jų. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad tokie antžeminiai statiniai, yra skirti kitai paskirčiai nei DVB-T priemonių teikimo paslaugos, todėl šių statinių aukštis ir geografinis išdėstymas nėra pritaikytas transliacijų perdavimo paslaugų teikimui, todėl į šią pastabą nėra atsižvelgiama.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentras teigia, kad Priemonių rinkos tyrime nėra pagrindžiama DVB-T priemonės vieneto pastatymo kaina ir reikalingas DVB-T priemonių skaičius.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su šia nuomone ir į pastabą neatsižvelgia. Priemonių rinkos tyrimui atlikti buvo naudojamos anketos, kitų Tarnybos atliktų rinkų tyrimų metu surinkta informacija (įskaitant 2014 m. rinkos tyrimą) ir kita Tarnybos turima ar viešai paskelbta informacija. Taip pat, Tarnyba pati atliko tam tikrus DVB-T tinklų modeliavimus.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, DVB-T priemonių teikimo paslaugos yra pakeičiamos radijo priemonių teikimo paslaugomis ne tik iš pasiūlos pusės, bet ir iš paklausos pusės.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba į šią pastabą neatsižvelgia. Dalis radijo priemonę ir DVB-T priemonę sudarančių elementų, tokių kaip antžeminis statinys ir/ar technologinė patalpa, gali būti bendri. Tačiau skiriasi tokie elementai, kaip sudėjimo tiltai, fiderinė įranga, antena. Todėl, pvz., radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjas, pirkdamas DVB-T priemonių teikimo paslaugas, negalės be papildomų investicijų į radijo transliacijoms tinkamų elementų įdiegimą, teikti radijo transliacijų perdavimo paslaugų. Be technologinių skirtumų, taip pat skiriasi ir šių priemonių suteikimo kaina. Pvz., Telecentro didžiausia kaina už radijo priemonių teikimo paslaugas (kai priemonės aukštis didesnis nei 96 m.) 2016 m. siekė 495 Eur., tuo tarpu mažiausia DVB-T priemonių kaina (kai priemonės aukštis mažesnis nei 100 m.) 2016 m. siekė 985 Eur. Kainų skirtumas – du kartai. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba mano, kad radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjams, šių paslaugų negali pakeisti DVB-T priemonių teikimo paslaugos.

Telecentras: Pastebi, kad aukštesniais statiniais gali būti pritaikyti tiek radijo, tiek televizijos programų siuntimui. Be to, Telecentro nuomone, tas pats antžeminis statinys (bokštas) gali būti naudojamas tiek televizijos, tiek radijo programų siuntimui.

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, DVB-T priemonių rinka turi būti nagrinėjama kaip vietinė.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba į šią pastabą neatsižvelgia. DVB-T priemonių teikimo paslaugos yra teikiamos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šių paslaugų teikimo principai yra vienodi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, o tam tikros teikimo sąlygos gali skirtis dėl objektyvių priežasčių, tokių kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės, prie kurios yra suteikiama prieiga, aukštingumas. Didžiausias DVB-T priemonių teikimo paslaugų teikėjas šias priemones valdo visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Lietuvoje yra sukoordinuoti 7 DVB-T tinklai, kurių aprėptis – nacionalinė. Didžiausių tiriamuoju laikotarpiu veikusių DVB-T transliacijų perdavimo paslaugų teikėjų (Telecentro ir Telia) tinklai, taip pat yra nacionalinės aprėpties ir jiems reikalingos DVB-T priemonių teikimo paslaugos visoje šalyje.

teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba mano, kad nėra pagrindo smulkinti DVB-T priemonių rinką iki vietinio lygmens.

Telecentras: Mano, kad atskiruose regionuose galimybės ir situacija skiriasi.

Tarnyba: Pastebi, kad Telecentro ir Telia bokštai išdėstyti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Priemonių rinkos segmentavimas į vietines rinkas būtų nelogiškas ir negalėtų būti atliktas objektyviai, nes nėra įmanoma rinkas padalinti pagal tam tikras konkrečias teritorijas. Būtų reikalinga rinkas apibrėžti pagal kiekvieno radijo dažnių (kanalų) aprėptį.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, DVB-T priemonių rinką netenkina pirmojo trijų kriterijų testo reikalavimo, kadangi įėjimo į rinką barjerai nėra dideli.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su šia nuomone ir neatsižvelgia į pastabą. Teoriškai, norint įeiti į DVB-T priemonių rinką užtektų sukurti vieną DVB-T transliacijų perdavimo priemonę ir teiki priegą prie jos, tačiau, DVB-T priemonių rinką yra nacionalinė, didžiausias paslaugų teikėjas – Telecentras – valdo DVB-T priemones ir teikia jų teikimo paslaugas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, o didžiausiems DVB-T priemonių teikimo paslaugų gavėjams šios paslaugos aktualios taip pat visoje Lietuvoje. Todėl norint sudaryti realią konkurenciją DVB-T priemonių rinkoje, reikia sukurti tiek DVB-T priemonių, kad iš jų perduodamos televizijos transliacijos būtų matomos visoje Lietuvoje. Tokio DVB-T priemonių vieneto tinklo sukūrimas, reikalautų didelių finansinių ir laiko išteklių tiek DVB-T priemonei sukurti statant naujus antžeminius statinius, tiek panaudojant esamus aukštuminius statinius (pvz., judriojo ryšio operatorių anteninius bokštus). Be to, dėl mažos paklausos, įėjimas į DVB-T priemonių rinką yra itin rizikingas. Taip pat, pabrėžtina, kad net atsiradus naujam DVB-T priemonių teikimo paslaugų teikėjui, šiam būtų sudėtinga konkuruoti su Telecentru, dėl galimos antenų kryptingumo problemos.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, DVB-T priemonių rinką netenkina antrojo trijų kriterijų testo reikalavimo, kadangi DVB-T priemonių rinką pasižymi charakteristikomis, kurios lemia veiksmingą konkurenciją šioje rinkoje. Telecentro teigimu DVB-T priemonių rinkoje padidėjo paslaugų teikėjų skaičius, bei sumažėjo Telecentro užimama rinkos dalis. Sumažėjo DVB-T priemonių teikimo paslaugų kainos.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba neatsižvelgia į šią pastabą. Pažymima, kad, nors Telecentro rinkos dalis sumažėjo nuo 92,7 proc. (2013 m.) iki 90,7 proc. (2016 m.), Telecentro rinkos dalis išliko itin didelė (viršijanti 90 proc.). Be to, nors ir atsirado daugiau DVB-T priemonių teikimo paslaugų teikėjų, nei vienas iš jų neteikė priegios prie daugiau nei 1 DVB-T priemonės, t. y. teikė paslaugas itin lokaliaje vietovėje. Telecentras ir toliau valdo didžiausias visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje išdėstytas DVB-T priemones ir šiuo atžvilgiu išlaiko reikšmingą konkurencinį pranašumą prieš kitus esamus ar potencialius DVB-T priemonių teikimo paslaugų teikėjus. Telecentras prieš kitus priemonių teikėjus išlaiko konkurencinį pranašumą, kadangi pats yra tiek DVB-T priemonių teikimo paslaugų teikėjas, tiek gavėjas, DVB-T priemonių teikimo paslaugas, kur tik yra techninės galimybės teikiantis sau. Telecentro teikiamų DVB-T priemonių teikimo paslaugų kainos 2014–2016 m. laikotarpiu mažėjo dėl taikomo reguliavimo DVB-T priemonių rinkoje ir Telecentras nepateikia jokių argumentų, kad nesant reguliavimo, Telecentras šias kainas būtų sumažinęs savo iniciatyva. Telecentro teikiamas DVB-T priemonių teikimo paslaugas ir toliau perka ir antras pagal dydį šių paslaugų gavėjas Telia, o tai parodo, Telecentro ir jo teikiamų DVB-T priemonių teikimo paslaugų pranašumus prieš kitus DVB-T paslaugų teikėjus.

Telecentras: Išreiškia norą, kad būtų užfiksuota tai, kad Tarnyba paminėjo, jog 2 procentinių punktų pokytis (nuo 92,7 proc. iki 90,7 proc.) nėra reikšmingas ir jis nerodo efektyvesnės

konkurencijos. Taip pat Telecentras pastebi, kad į Priemonių rinką įėjo nauji žaidėjai ir konkurencija palaiapsniui tampa efektyvi.

Tarnyba: Pastebi, kad didieji paslaugų gavėjai perka paslaugas ne iš naujų žaidėjų, o iš Telecentro.

Telia: Patvirtina Tarnybos poziciją ir pabrėžia, kad reguliavimas yra būtinas palaikyti tvarkai.

Tarnyba: Mano, kad ši diskusija jau atsakė į kitą Telecentro pastabą, su kuria Tarnyba taip pat nesutinka ir į ją neatsižvelgia: Telecentras susiduria su didele pirkėjo derybine galia dėl to, kad iš jo paslaugas perka antras pagal dydį DVB-T priemonių teikimo paslaugų gavėjas – Telia.

Telecentras: Teigia, kad tai visiškai neatsakė į klausimą, nes visu tiriamuoju laikotarpiu Telecentras DVB-T priemonių teikimo paslaugas teikė kainomis, kurios buvo mažesnės nei patiriamos sąnaudos, t. y. nuostolingai, nevertinant ROI (investicinės grąžos). Pirkėjo derybinę galią parodo tai, kad yra tik vienas pirkėjas (Telia), kuriam Telecentras nedaro įtakos.

Telia: Pažymi, kad nesant reguliavimo problemų būtų dar daugiau, ir išvis nepavyktų susitarti su Telecentru.

Tarnyba: Pateikia savo poziciją dėl pirkėjo derybinės galios: Telecentras nesusiduria su pirkėjo derybine galia, nes nors Telia buvo antras pagal dydį DVB-T priemonių teikimo paslaugų pirkėjas, perkantis paslaugas iš Telecentro, šis operatorius neturėjo jokio kito pasirinkimo iš kur galėtų pirkti DVB-T priemonių teikimo paslaugas, kadangi nebuvo tokias paslaugas visoje Lietuvos Respublikoje teritorijoje teikiančio asmens išskyrus Telecentrą. Be to, pirkdama paslaugas iš kitų, esamų ar potencialių DVB-T priemonių teikimo paslaugų teikėjų, Telia susidurtų su antenų kryptingumo problema.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, Tarnyba neįvertino esamo teisinio reguliavimo, kuris Telecentro teikiamų DVB-T priemonių teikimo paslaugų teikėjams leidžia turėti didelę derybinę galią.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba neatsižvelgia į šią pastabą. Pažymima, kad *ex ante* reguliavimo ir bendro naudojimo institutai taikomi skirtingiems pagal savo pobūdį santykiams ir subjektams, reikalaujantiems skirtingos reguliavimo apimties. Pastebėtina, kad ūkio subjektai, pripažįstami turinčiais didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, kai atlikus šios rinkos tyrimą, nustatoma, kad joje konkurencija neveiksminga ir būtina riboti atitinkamų ūkio subjektų elgesį teisinėmis priemonėmis reguliuojant atitinkamą jų veiklą. Todėl didelę įtaką turinčių ūkio subjektų reguliavimas yra griežtesnis, negu kitų rinkos dalyvių, nes juo siekiama sudaryti sąlygas konkurencijai atsirasti, išvengti piktnaudžiavimo ūkio subjektų turima didele įtaka. Elektroninių ryšių įstatymo 39 str. ir Infrastruktūros bendro naudojimo taisyklės yra taikomos visiems infrastruktūros valdytojams, nepriklausomai nuo jų užimamos rinkos dalies. Tarnybos vertinimu galiojantis teisinis reguliavimas neužtikrintų apsaugos priemonių nuo to, kad Telecentras turėtų galimybių vilkinti DVB-T priemonių teikimo paslaugų suteikimą, o tai reiškia, kad DVB-T priemonių teikimo paslaugų gavėjai Telecentro atžvilgiu derybinės galios neturėtų.

Pristatoma Telecentro pastaba: Tarnyba neatliko išsamaus antrojo kriterijaus vertinimo ateities perspektyvoje ir apsiribojo vieninteliu argumentu, kad Tarnyba neturi žinių, kad į šią rinką planuoja įžengti naujas DVB-T paslaugų teikėjas, galintis pasiūlyti prieigą prie daugiau nei vienos DVB-T priemonės.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su Telecentro pastaba ir į ją neatsižvelgia. Rinkos tyrimai įprastai atliekami kas trejus metus, todėl vertinant ateities perspektyvą, yra tikslinga nagrinėti galimus pokyčius, technologines naujoves artimiausiu treju

metų laikotarpiu. Kaip, nurodė Telecentras, Tarnyba neturi informacijos apie trijų metų laikotarpiu įvyksiančius reikšmingus pokyčius, kurie galėtų iš esmės pakeisti konkurencinę aplinką DVB-T priemonių teikimo rinkoje. Taip pat pabrėžtina, kad Telecentras nepateikia jokių argumentų, kurie įrodytų kad 3 metų laikotarpiu padėtis DVB-T priemonių rinkoje pasikeistų taip, kad šioje rinkoje nereikėtų *ex ante* reguliavimo.

Telia: Pabrėžia, kad siekia, jog būtų jaučiamas kainų stabilumas, todėl esant galimybei kainai kisti kas ketvirtį tai nebus užtikrinta.

Telecentras: Nurodo, kad Tarnyba netinkamai vertina faktus. IPTV rinkoje Telia užima daugiau nei 90 proc. rinkos, o per 4 metus ji sumažėjo 0,7 procentiniais punktais. Tarnyba konstatuoja, kad tai rodo konkurencijos efektyvumo didėjimą. Tai nėra nuoseklu, nes prieš tai yra minima, kad 2 procentinių punktų pokytis nėra reikšmingas.

Tarnyba: Pastebi, kad IPTV rinka yra glaudžiai susijusi su interneto prieigos rinka, o su ja vertikaliai susijusios didmeninės rinkos (3a ir 3b rinka) yra reguliuojamos. Operatoriams yra suteikiamos galimybės įeiti į IPTV rinką.

Telecentras: Nesutinka su šia Tarnybos nuomone ir teigia, kad įeiti į IPTV rinką reikia didelių investicijų, o tai yra barjeras. 3a ir 3b rinkų reguliavimas nepalengvina įėjimo į minėtąją rinką.

Telia: Pastebi, kad Telecentras minėjo, jog egzistuoja didelė migracija į IPTV, o dabar teigia, kad labai sunku įeiti į šią rinką. Telecentras teigia tam tikrus dalykus, kurių nėra išbandęs. Nei vienas operatorius šios Telecentro problemos nėra iškėlęs.

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, Priemonių rinkos tyrime pateikta klaidinga išvada, kad „Radijo transliacijų rinkoje veiksminga konkurencija yra tik dėl <...> Radijo priemonių teikimo paslaugų reguliavimo.“, o remiantis šia išvada yra klaidingai apibrėžiamos rinkos.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba neatsižvelgia į šią pastabą. Priemonių rinkos tyrime Tarnyba nagrinėja, ar konkurencija mažmeninėje radijo transliacijų rinkoje išliktų veiksminga, jei būtų panaikintas reguliavimas Priemonių rinkoje. Tarnyba nustatė, kad radijo transliacijų teikėjai siekdami efektyviai konkuruoti tarpusavyje teikdami radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, paslaugas turi vienodomis sąlygomis pirkti radijo priemonių teikimo paslaugas. Kadangi radijo priemonių rinkoje vienas ūkio subjektas – Telecentras – turi didelę įtaką, tai tik šio ūkio subjekto reguliavimas radijo priemonių rinkoje sudarys sąlygas veiksmingai konkurencijai mažmeninėje radijo transliacijų rinkoje.

Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, radijo transliacijos, teikiamos IPTV tinklais ir kabelinės televizijos tinklais, gali pakeisti radijo transliacijas, teikiamas analoginio antžeminio radijo tinklais, todėl šios paslaugos turėjo būti įtrauktos į bendrą mažmeninę radijo transliacijų rinką.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba nesutinka su pastaba ir į ją neatsižvelgia. Tarnyba išlaiko savo poziciją, kad nors radijo transliacijas, teikiamas IPTV ar kabelinės televizijos tinklais, galėjo klausyti daugiau nei 580 tūkst. IPTV ir KTV abonentų, tačiau šios transliacijos nebuvo populiarios ir negali būti laikomos pakeičiančiomis radijo transliacijas, teikiamas analoginio antžeminio radijo tinklais. Tarnybos nuomone, IPTV ir KTV tinklai pirmiausia yra naudojami teikti televizijos transliacijas, tuo tarpu radijo transliacijos, yra teikiamos tik kaip pridėtinė paslauga. Be to, nei vienas radijo transliuotojas nepateikė pastabų, kuriose nesutiktų su tokiu Tarnybos vertinimu.

Telecentras: Teigia, kad radijo transliacijos, teikiamos IPTV tinklais ar internetu, yra populiarios ir vartotojai jas renkasi, nes tai yra lygiavertis pakaitalas.

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, radijo transliacijos, teikiamos internetu, gali pakeisti radijo transliacijas, teikiamas analoginio antžeminio radijo tinklais, todėl šios paslaugos turėjo būti įtrauktos į bendrą mažmeninę radijo transliacijų rinką.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Į šią pastabą nėra atsižvelgiama.

UAB „M-1“: Sutinka su Tarnybos pozicija šiuo klausimu, nes jų nuomone analoginis radijas vis dar išlieka pirmoje vietoje, o minėtosios transliacijos gali būti laikomos tik kaip papildomos.

VšĮ „Marijos radijas“: Sutinka tiek su Tarnybos, tiek su UAB „M-1“ pozicija. Radijo transliacijos IPTV tinklais ar internetu neturi paklausos.

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: radijo transliacijų perdavimo priemonių rinka, turėtų būti apibrėžta, kaip vietinė.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Su pastaba nesutinkama dėl tų pačių priežasčių, kurios galioja ir televizijos transliacijų perdavimo priemonių rinkos atveju. Pastebėtina, kad radijo transliacijų perdavimo priemonių rinkoje yra daugiau pirkėjų.

Telecentras: Nesutinka su Tarnybos nuomone ir argumentacija.

Tarnyba: Pastebi, kad kitos Telecentro pastabos radijo transliacijų perdavimo priemonių rinkoje yra analogiškos pastaboms dėl televizijos transliacijų perdavimo priemonių rinkos, todėl Tarnybos pozicija jų atžvilgiu yra ta pati.

Telecentras: Iškėlė klausimą, kodėl netiriamas konvergencijos poveikis skirtingoms rinkoms. Net darant prielaidą, kad rinkos apibrėžtos teisingai, jos vis tiek daro įtaką viena kitai.

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentras teigia, kad radijo priemonių teikimo paslaugos yra pakeičiamos DVB-T priemonių teikimo paslaugoms.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba su šia Telecentro pastaba nesutinka ir į ją neatsižvelgia.

Telecentras: Su tuo nesutinka.

Telia: Pastebi, kad jei Telecentras mano, kad radijo priemonių teikimo paslaugos yra pakeičiamos DVB-T priemonių teikimo paslaugoms, kodėl šios paslaugos yra skirtingai įkainojamos, nors Telecentras minėjo, kad šių paslaugų pagrindinės kaštų dedamosios yra vienodos. Mano, kad Tarnyba turėtų peržiūrėti minėtųjų paslaugų kainas.

Telecentras: Telecentras teigia, kad ne pagrindinė kaštų dedamoji, o priemonės yra vienodos.

Telia: Teigia, kad priemonės ir yra pagrindinės kaštų dedamosios, o kainos skiriasi du kartus.

Tarnyba: Pristatoma Telecentro pastaba: Telecentro teigimu, radijo priemonių rinka pasižymi charakteristikomis, kurios lemia veiksmingą konkurenciją joje.

Išsakoma Tarnybos pozicija dėl šios pastabos: Tarnyba į šią pastabą atsižvelgia iš dalies, tačiau, Tarnybos vertinimu, radijo priemonių rinka nepasižymi charakteristikomis, lemiančiomis

veiksmingą konkurenciją. Visu tiriamuoju laikotarpiu Telecentras užėmė daugiau nei 70 proc. šios rinkos. Taip pat akcentuotina, kad nors rinkoje be Telecentro paslaugas teikė daugiau nei 30 kitų paslaugų teikėjų, o jų skaičius tiriamuoju laikotarpiu netgi išaugo nuo 30 iki 33, tačiau atskirai kiekvieno iš jų užimamos rinkos dalys, buvo itin nedidelės, kad jos galėtų daryti bent kiek reikšmingesnį poveikį kainų lygiui ir (arba) paslaugų teikimo sąlygoms. Be to, konkuruoti su Telecentru kitiems radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjams yra itin sudėtinga, kadangi Telecentras yra ne tik didžiausias radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas, bet ir gavėjas. Taip pat Telecentras valdo didžiausio aukščio ir ekonomiškai nedubliuotinas radijo priemones prie didžiausių Lietuvos miestų, kuriose įrengtos radijo stotys geriausiai gali padengti radijo transliacijos teikti skirtą, sukoordinuotą radijo dažnio (kanalo) aprėptį.

Telecentras: Pastebi, kad buvo išgirsta Tarnybos nuomonė, tačiau Telecentras laikosi savo pozicijos, kad Siuntimo ir Priemonių rinkos tyrimai buvo atlikti netinkamai, padarytos nepagrįstos išvados, kurios prasilenkia ir su Konkurencijos įstatymu, ir reguliavimas neturėtų būti taikomas.

8. Pastabų aptarimo apibendrinimas:

Tarnyba: Padėkojo susirinkusiems dalyviams už išsakytas nuomones ir apibendrino išsakytas pastabas bei jų vertinimą.

Viešojo aptarimo pirmininkas

Linas Bakutis

Viešojo aptarimo sekretorius

Martynas Vaičiulis